

Bu sayfa şu linkten yazdırılmıştır: [http://www.risaleonline.com/soru-cevap/delil-katiyyulmetin-oldugu]

[Risale-i Nur](#) [Risale-i Nur Mütalaası](#)

Soru

Delil Katiyyülmetin Olduğu

Evvelâ: Delil kat'ıyyü'l-metîn olduğu gibi, kat'ıyyü'd-delâlet olmak gerektir. Hâlbuki tevil ve ihtimalin mecâli vardır. Zira, nehy-i Kur'ânî âmm değildir, mutlak; mutlak ise, takyid olunabilir. Zaman bir büyük müfessirdir; kaydını izhar etse, itiraz olunmaz. Hem de hüküm müştak üzerine olsa, me'haz-ı iştikakı, illet-i hüküm gösterir. Demek bu nehiy, Yahudi ve Nasara ile Yahudiyet ve Nasraniyet olan âyineleri hasebiyledir." Bu paragraf birçok yerde genel ifadeler ile açıklanmış fakat tam anlaşılması için cümle cümle izah etme imkanınız var mı?

Cevap

"Yahudi ve Nasara ile muhabbetten Kur'an'da nehiy (yasaklama) vardır. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَةَ دُفَّةً بَلْ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْكُمْ فَيَكُونُوا حُجْرًا﴾ (.edinmeyin dost Hıristiyanları ve Yahudileri") ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَةَ دُفَّةً﴾ (Mâide Sûresi, 5:51.) Bununla beraber nasıl dost olunuz dersiniz?"

Evvelâ: Delil kat'ıyyü'l-metîn [söz veya metnin kat'i ve şüphesiz oluşu, yani Kur'an ve Sünnet'te yer alması zaruri] olduğu gibi, kat'ıyyü'd-delâlet [söz veya metnin hangi mânâyı gösterdiğinin kat'î ve şüphesiz olması] olmak gerektir. Hâlbuki tevil [yorum, muhtemel mânâlardan hale en uygununu seçme] ve ihtimalin mecâli [güç, takat, yer, fırsat] vardır.

Zira, nehy-i Kur'ânî [Kur'an'ın yasaklaması] âmm [genel] değildir, mutlak; mutlak [belli bir kayıt veya şartla sınırlandırılmamış] ise, takyid olunabilir [şarta bağlanabilir, sınırlandırılabilir]. Zaman bir büyük müfessirdir [tefsir edici, açıklayıcı, yorumlayıcı]; kaydını izhar etse [Sınırları çizse, hangi şartlar altında geçerli olduğunu gösterse], itiraz olunmaz.

“Evvelâ: Delil kat'ıyyü'l-metîn olduğu gibi...”

Bir konu ve bir mesele hakkında verilecek hükümlerin öncelikle Kur'an ve Sünnet'te bir yeri ve bir hükmü olmalıdır. O hükmün ifade ettiği cümlelerin bu iki ana kaynaktan bulunması zorunludur. Eğer olmazsa delil olma özelliği ortadan kalkar. Bununla birlikte verilen hükmün çok açık ve net ifadeler olması gerekir.

...kat'ıyyü'd-delâlet olmak gerektir”

Kur'an ve Sünnet'te bulunan bu hükmün delil olabilmesi için ayrıca çok açık ve net bir ifade ile muhkem ve kat'i olarak o hükmü göstermelidir. Tevile sebep olacak işaret ve emareler bulunmamalıdır. Bu ayet hükmü kesin ve muhkem olan ayetlerden değildir. Çünkü bu hükmü sınırlayacak daraltacak ona bir çerçeve ve sınır çizecek başka emareler (başka ayetler, hadisler) bulunmaktadır. Malumdur ki tefsir ilminde birçok ayetin içtihad dairesi içinde olduğu bilinmektedir. Bu ayetlerin birçoğu için ehli olan müfessirler tarafından ehli-sünnet kaidelerine uygun bir şekilde yoruma tabi tutulmuşlardır.

...Halbuki tevil ve ihtimalin mecâli vardır.”

Halbu ki bu ayetlerde teville ve yoruma açık kapılar bulunmaktadır. Sadece bu mana vardır denilmez çünkü ayette muhtemel manalar da bulunmaktadır.

“...Zira, nehy-i Kur'ânî âmm değildir, mutlaktır. Mutlak ise, takyid olunabilir.”

Çünkü Kur'an'ın bu yasakla ilgili hükmü genel değildir. Bu hükmün her şeyi kapsadığı söylenemez. Çünkü bu hüküm “mutlaktır” yani sınırları tam olarak belirtilmemiştir. Belirli kayıt ve şartlarla sınırlandırılmamıştır. Bu yüzden mutlak olan bu hükmü sınırlandırmak belli bir çerçeve içine almak mümkündür. (“âmm” ve “hass” kelimelerinin izahına bakınız)

“Zaman bir büyük müfessirdir; kaydını izhar etse, itiraz olunmaz.”

Kur'an tüm zaman ve çağlara hitap eden ezeli bir kelam olduğu için her dönem onun nurundan istifade etmiştir. Allah'ü Teala (c.c) insanların ihtiyaç ve durumlarını ezeli ilmi ile bildiği için merhametine binaen insan fitrat ve yaşamına uygun emir ne nehiyeler getirmiştir. İşte zaman ve çağların ortaya çıkardığı ictimai şartlar ve ihtiyaçlar da inkâr edilmez. Yüce Rabbimiz ayet-i kerimelerin bir kısmını “mutlak” bırakmıştır ki bu ümmetin vicdan ve aklı hükmünde olan “icma”sı “bu hükümleri” ayet ve hadislere uygun bir şekilde tevil ve yorumlarla takyid etmiştir.

Hem de hüküm müştak üzerine olsa, Me'haz-ı iştikakı, illet-i hüküm gösterir. Demek bu nehiy, Yahudi ve Nasara ile Yahudiyet ve Nasraniyet olan aynaları hasebiyledir.”

Müştak: Türeyen kelimeler yani Yahudi'ler ve Hristiyan'lar. Bu kelimeler Yahudilik ve Hristiyanlık kelimelerinden türemiştir.

Me'haz-ı iştikak: İştikakın yani türeyen kelimenin kaynağı, kökü, masdarı. Yani Yahudilik ve

Hristiyanlık

Demek “Yahudilik” ve “Hristiyanlık” iştikakın me’hazı, kökü ve masdarıdır. “Yahudiler” ve “Hristiyanlar” ise ondan türeyen yani iştikak eden kelimelerdir.

“Hem de hüküm müştak üzerine olsa...

Bahsedilen nehiy ve yasak hükmü, müştak yani türetilen kelimeler (Yahudi’ler, Hristiyan’lar) üzerinden verilse (ki öyle olmuş) o zaman bu müştak yani türetilen (Yahudi’ler, Hristiyan’lar) kelimelerinin kaynağına, köküne ve masdarına yani “Yahudilik” ve “Hristiyanlık” kelimelerine bakılır hüküm de ona göre verilir.

Me’haz-ı iştikakı, illet-i hüküm gösterir...

“Me’haz-ı iştikakı” yani türeyen, iştikak eden kelimelerin kaynağı ve masdarı (Yahudilik ve Hristiyanlık), hükmün yasağın asıl sebebini işaret eder gösterir. Yani yasak iştikak eden kelimeye değil iştikakın me’haz olan masdar kelimeye racidir. İştikak eden Yahudiler ve Hristiyanlar dır. Me’haz ise Yahudilik ve Hristiyanlık ‘tır.

İşte bu iştikak eden kelimelerin (şahıs olarak yahudi ve Hristiyanlar) me’haz-ı ve masdarı olan Yahudilik ve Hristiyanlık dini ve inancı bu hükmün illetini(sebebini) gösterir. Bu yasağın hükmünün illeti(sebebi) iştikak eden kelimeler değil, bizzat me’hazıdır. Yani masdarıdır. Bu yasağın hükmünün illeti türeyen kelimeler değil o kelimelerin türediği kaynaktır bu da Yahudilik ve Hristiyanlık ‘tır.

Hüküm türetilen kelime üzerine bina edilmiş ise biz o türetilen kelimenin türediği asıl kelimelere bakarız. Mesela ayette Yahudileri ve Hristiyanları (şahıs bazında) dost edinmeyin diyor yani türetilmiş kelimeler üzerinden hüküm bina ediyor. Bu türetilen kelimelerden asıl olarak kaynağı kastediyor. Yani yasak türetilen Yahudi’ler ve Hristiyan’lar değil masdar olan YAHUDİLİK VE HRİSTİYANLIK DİNİ dir.

Sonuç olarak Üstadımız Kur’an-ı Hakim’in yasak hükmünün burada türetilen kelimeler üzerinden ve o türetilen kelimeleri kullanarak asıl kaynağa olan dostluğu ve yakınlığı yasakladığını veciz bir şekilde ifade etmiştir. Evet ayette her ne kadar Hristiyan’ları ve Yahudi’leri dost edinmeyin kelimeleri geçiyorsa da Kur’an-ı Mübin’in ifade ettiği mana onların din inanç ve ideolojileridir. Yasak kapsamına giren onların inanç sistemleridir. Çünkü insan ehl-i kitaptan bir kadınla evlense ona muhabbet eder. Yine İslam tarihinde ehli kitapla ticaret, komşuluk, yardımlaşma, sadaka, zekat ve merhamet gibi muamelelerin vaki olduğunun sayısızca misalleri vardır.

